

НОВІ ТЕНДЕНЦІ У РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Розвиток громади – це цілеспрямований процес, через який громадяни намагаються поліпшити ситуацію у своєму поселенні у всіх важливих галузях освіти, охорони здоров'я, економіки, культури, екології. Досвід розвинутих країн свідчить, що 70-80% потреб людей реалізуються на рівні територіальної громади, організованої на засадах самоврядування. Для територій, де виснажені традиційні ресурси, необхідно розробити нове розуміння майбутнього, нові моделі місцевого розвитку, за допомогою яких можна сподіватися на покращення економічного, соціального, культурного та природнього середовища.

Важливим інструментом місцевого розвитку є стратегічне планування, що спрямоване на розробку нового розуміння майбутньої території, пошук власних ресурсів та джерел розвитку. Практика розробки стратегії розвитку на період від 5 до 20 років знайшла своє розповсюдження в багатьох розвинутих країнах. Для розробки плану стратегічного розвитку необхідно знати ієрархію основних проблем, вивчити місцеві ресурси.

Розвиток громади включає вирішення широкого кола проблем, таких як кількість і якість комунальних послуг, розроблення цільових програм, заходів щодо пом'якшення бідності [1, с.25]. Розвиток громади – це як люди здійснюють зміни і як ці зміни позначаються на них. Такі зміни мають поліпшувати добробут населення, однак вони завжди несуть економічні витрати. Тому для правильного вибору стратегії розвитку необхідно враховувати розміри, розподіл витрат і прибутків, які можуть відбутися за такої зміни.

Стратегію розвитку громади умовно поділяють на три "загальні категорії, які прийнято називати так: самодопомога, технічна допомога та конфлікт". При "самодопомозі" певні

групи територіальної громади визначають й вирішують власні проблеми шляхом планування діяльності, яка необхідна для поліпшення життя громади. "Технічна допомога" означає використання зовнішнього консультанта для виконання неможливих завдань для громади (чи групи). Конфлікт означає, що окрема група в територіальній громаді прагне та відстоює зміни в існуючій структурі влади. Основними характерними рисами розвитку громади є керівництво, одностайність і планування.

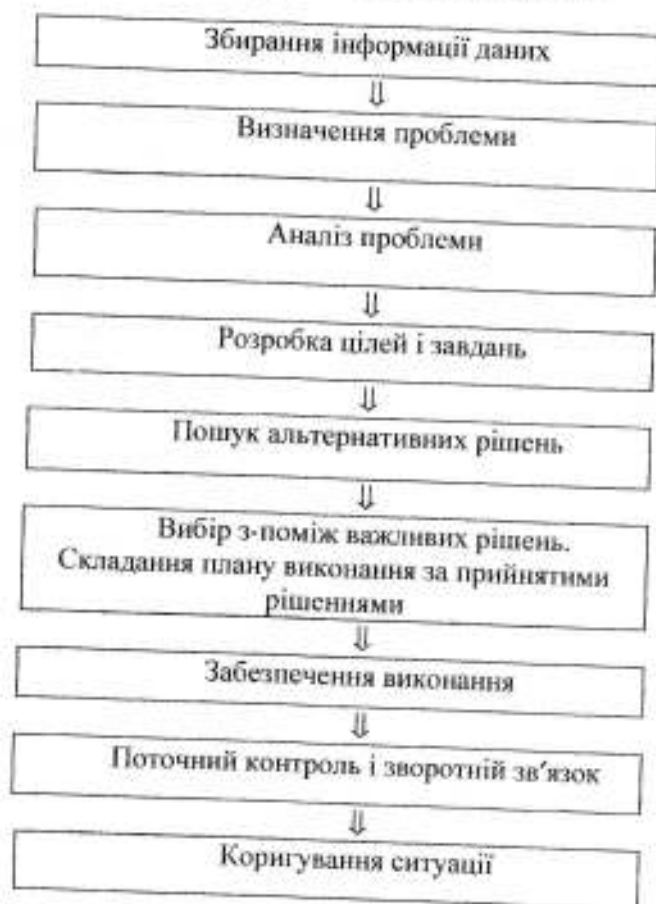
Керівництво має враховувати такі моменти: бачення громади та перспектив її розвитку; оцінка та організація людських, фінансових ресурсів; передбачення невеликих, зате легко відчутних змін, які легко зможе побачити громада; визначення цілей, завдань громади, підготовка плану дій для досягнення мети та виконання конкретних завдань. Усе це має бути оформлено конкретною програмою.

Одностайність або ж інакше кажучи, співпраця передбачає розуміння у всіх учасників процесу прийняття рішень, їх виконання і членів громади необхідності змін, нововведень. Це можливе за виконання наступних умов: подання ідей; досягнення домовленостей; розв'язання чи мінімізація конфліктів; виконання наперед запланованих змін.

Останньою умовою є планування. Воно є необхідним для того, щоб врахувати й передбачити: етапи, які мають бути реалізовані, засоби, що необхідні для виконання, терміни та відповідальних за виконання. Таким чином процес планування розвитку громади має наступний вигляд (див. схему):

Ефективність місцевого самоврядування, рівень розвитку

Процес планування розвитку громади

Зокрема, у Дротицях (Виноградівського району) зуміли вирішити таке складне питання, як бюджетне забезпечення сільської ради. Організувавши унікальну в краї комунальну службу села, тут спромоглися вирішити ряд господарських проблем села. Підвищуючи рівень комфортності проживаючого населення, сільська рада, її депутатський корпус, виконавчий комітет та господарські керівники зосереджують свою увагу на невирішених питаннях з тим, щоб як громадські, так і приватні

будівлі, дороги, комунальне облаштування та благоустрій відповідали нормі [2, с.40].

Заслугує уваги і практичне самоврядування та розвиток сільської громади села Кваси Рахівського району, які полягають у покращенні соціально-економічної та економічної ситуації у селі шляхом відродження гуцульських традицій, зокрема, ремесел та промислів, вирішення питань благоустрою населеного пункту та розвитку сільського туризму.

Слід зазначити, що кожен сільський голова щомісячно звітує про стан використання економії бюджетних коштів, виконання завдань надходження місцевих податків і зборів, діяльності підприємств, розташованих на території відповідних рад, їх внесок у соціально-економічний розвиток населених пунктів [3, с.58].

Копітка і планомірна робота, визначеність конкретних орієнтирів та прийняття радами виважених рішень дає позитивні результати. Деяким територіальним громадам вдалося забезпечити мобілізацію ресурсів і потенціалу органів місцевого самоврядування на реалізацію покладених на них завдань.

Отже, місцеві ради можуть бути ініціаторами змін на краще. Для цього необхідно виконання таких умов:

- бути готовими до сприйняття змін;
- розв'язувати конфлікти у конструктивний спосіб, тобто використовувати їх задля вирішення проблем
- спрямовувати місцеву політику на проблеми, а не на особистості або конфлікти окремих осіб;
- аналізувати й усвідомлювати слабкі й сильні місця громади;
- проводити збори громадян або збори усього населення громади аби прислухатися до інтересів громадян і отримати підтримку громади;
- стимулювати керівництво, спираючись на погляди широкого спектру членів громади (наприклад підприємницьких, профспілкових, громадських організацій);
- конструктивно співпрацювати і обмінюватися поглядом з іншими громадами;

- шукати підтримки зовнішніх державних (обласних, центральних) і приватних (фондації, підприємницькі структури) джерел;

- працювати в напрямку вироблення чіткого, погодженого бачення розвитку (бачення майбутнього);

- мати багато різних груп, які працюють над багатьма проектами розвитку;

- доручити одній організації (урядовій чи ні) координацію й виконання проектів розвитку, наприклад - міському відділові з розвитку громад;

- сприяти розвитку духу громади через проведення фестивалів та інших щорічних заходів, наприклад: св'ятування дня заснування поселення;

- узгоджувати розвиток соціальної та матеріальної інфраструктури, сприяти підвищенню добробуту населення, а також будівництву й утриманню шляхів і мостів" [4, с.78].

Одним з основних принципів розвитку громад є переконання, що сталого прогресу можна досягти завдяки розвитку місцевої ініціативи та самоорганізації із залученням широких верств громадян [5, с.60]. Такий розвиток громади є усвідомленим бажанням членів громади до співпраці для поліпшення життєдіяльності, використовуючи методи, що сприятимуть прогресу, тобто залученню громадян до прийняття рішень щодо вирішення проблем місцевого розвитку, їх власних проблем. При цьому до діяльності залучаються прошарки територіальної громади: інтелігенція, підприємці, громадські організації, представники етнічних груп та релігійних конфесій, молодь, органи місцевого самоврядування. Цей підхід можна умовно назвати: "знизу-вгору", однак це є можливість використати внутрішній потенціал для реалізації права місцевого самоврядування, яке передбачене законодавством. Успішний розвиток громад "неможливий без пристосування промислової технології до місцевих умов, виробництва до соціально-культурного характеру території, без узгодження місцевих інтересів та стратегії розвитку з політикою регіону та держави" [6, с.12].

Отже, застосування на практиці нових підходів щодо стратегії розвитку громади, повинно позитивно вплинути на їх соціально-економічний розвиток.

1. Наврузов Ю.В. Ідеї громадського суспільства - у фокусі адміністративного реформування / Управління сучасним містом. - Дніпропетровськ: Центр економічної освіти, 1999.-с.30.
2. Практику кращих - у життя.-Ужгород. Вид-во "Закарпаття", 2000.-с.68.
3. Місцеве самоврядування: досвід, проблеми, перспективи // Збірник виступів. - Ужгород: Закарпаття, 2001. -с.112.
4. Ткачук А., Агранофф р., Браун Т.М. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід.-К.: Вид-во "Заповіт", 1997. -с.186.
5. Линевиц І. Підстави для довіри і підтримки // Розвиток громад і регіонів України: [Проект Київського центру Ін-ту Схід-Захід]// В.Гудак, Г.Линевиц, О.Бойко-Бойчук та інші / за ред. С.Максименка.-К.: Логос, 1999.-с.164.
6. Литвиненко І. Форми реалізації конституційного права громадян на участь в місцевому самоврядуванні // Вісник УАДУ. - 2000. №1.-с.235.